

WYDZIAŁ PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW TECHNIKI	
KARTA PRZEDMIOTU	
Nazwa w języku polskim:	Termodynamika i fizyka statystyczna
Nazwa w języku angielskim:	Thermodynamics and statistical physics
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Fizyka Techniczna
Specjalność (jeśli dotyczy):	Nanoinżynieria/Fotonika
Stopień studiów i forma:	I / II stopień* , stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy / ~~wybieralny / ogólnouczelniany *~~
Kod przedmiotu	FZP003048W
Grupa kursów	~~TAK~~ / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	Egzamin / zaliczenie na ocenę*	Egzamin / zaliczenie na ocenę*	Egzamin / zaliczenie na ocenę*	Egzamin / zaliczenie na ocenę*	Egzamin / zaliczenie na ocenę*
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	1,5				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Podstawowa wiedza z zakresu analizy matematycznej
2. Wiedza z zakresu fizyki ogólnej
3. Podstawowa wiedza z zakresu mechaniki kwantowej

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Nabycie wiedzy z zakresu metod mechaniki statystycznej oraz ich związków z termodynamiką
- C2 Nabycie wiedzy na temat możliwych stosowanych opisów układów klasycznych i kwantowych
- C3 Nabycie wiedzy w zakresie tworzenia i rozwiązywania statystycznych modeli gazów klasycznych i kwantowych
- C4 Nabycie wiedzy na temat podstawowych własności termodynamicznych układów klasycznych i kwantowych
- C5 Opanowanie umiejętności studiowania literatury i prezentacji wiedzy w zakresie różnych modeli fizyki statystycznej opisujących zjawiska termodynamiczne

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

- PEK_W01 zna zasady termodynamiki, rozumie metody wyznaczania wielkości termodynamicznych dla układów równowagowych oraz potrafi uzasadnić ograniczenia i równoważność stosowanych metod
- PEK_W02 zna i rozumie pojęcia zespołów statystycznych, równoważności stosowanych opisów oraz umie je odnieść do badanych układów klasycznych i kwantowych
- PEK_W03 zna modele podstawowych układów – wybranych gazów klasycznych i kwantowych oraz ich własności termodynamiczne, relacjonuje zachodzące zjawiska i własności opisujących je wielkości

Z zakresu umiejętności:

- PEK_U01 posługuje się rozwiniętym aparatem analizy matematycznej funkcji wielu zmiennych i funkcji specjalnych, potrafi rozwiązywać prostsze zagadnienia fizyki statystycznej

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEK_K01 potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Postulaty klasycznej mechaniki statystycznej, przestrzeń fazowa, zespół statystyczny, postulat równego a priori prawdopodobieństwa, zespół mikrokanoniczny, objętość zespołu, definicja entropii – wzór Boltzmanna, termodynamiczna temperatura bezwzględna, zasady termodynamiki	4
Wy2	Zasada ekwipartycji energii, twierdzenie o wiriale, hipoteza ergodyczna, energia i pojemność cieplna gazów klasycznych	2
Wy3	Zespół kanoniczny, gęstość stanów – czynnik Boltzmanna, suma statystyczna, energia swobodna, fluktuacje energii w zespole kanonicznym, równoważność entropii w zespołach kanonicznym i mikrokanonicznym, wielki zespół kanoniczny, potencjał chemiczny, aktywność, ciśnienie, wielka suma statystyczna, równanie stanu, fluktuacje liczby cząstek, potencjał termodynamiczny	4
Wy4	Kwantowa mechanika statystyczna, postulaty równego a priori prawdopodobieństwa i faz przypadkowych, macierz gęstości i operator gęstości, zespoły mikrokanoniczny, kanoniczny i wielki kanoniczny, związki z termodynamiką, średnie termiczne, zasady termodynamiki	2
Wy5	Doskonałe gazy kwantowe, dwa rodzaje statystyk, reprezentacja liczb obsadzeń, formuły dla sum statystycznych, równanie stanu, średnia liczba cząstek, doskonały gaz Fermiego, doskonały gaz Bosego, energia wewnętrzna i równanie stanu, przejście do gazu Boltzmanna	4
Wy6	Doskonały gaz Fermiego – gaz elektronowy w metalach, rozwinięcie asymptotyczne metodą Sommerfelda, przypadek wysokich temperatur i małych gęstości, metoda kolejnych przybliżeń, przypadek niskich temperatur i dużych gęstości, energia Fermiego i temperatura Fermiego, rozwinięcie potencjału chemicznego, energia wewnętrzna, ciepło właściwe, ciśnienie gazu Fermiego	5
Wy7	Doskonały gaz Bosego:	4

	fotony, energia wewnętrzna, wzór Plancka, ciepło właściwe, prawo Stefana-Boltzmana, prawo Wiena; fonony, model Debye'a, energia wewnętrzna, temperatura Debye'a, ciepło właściwe dla wysokich i niskich temperatur, prawo Dulonga-Petita	
Wy8	Kondensacja Bosego-Einsteina, objętość krytyczna i temperatura krytyczna, średnia liczba obsadzeń stanów z $p = 0$, równanie stanu, równanie Clapeyrona, ciepło utajone – przejście fazowe I rodzaju, energia wewnętrzna i ciepło właściwe, odniesienie do nadciekłego He^4 , kondensat atomów metali alkalicznych	3
Wy9	Normalny i nadciekły He^4 , dwuskładnikowy model Tiszy, model Landaua, fononowe i rotonowe ciepło właściwe	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1. Wykłady problemowy – metoda tradycyjna
2. Wykład – udostępniony w sieci zapis elektroniczny
3. Konsultacje

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01	odpowiedzi ustne, kolokwium
F2	PEK_U02 PEK_U03 PEK_K01	wystąpienia przygotowane dla podanego zagadnienia
$P = 0,5 \cdot F1 + 0,5 \cdot F2$		
F3	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_K02	egzamin
$P = F3$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

[1] K. Huang	Mechanika statystyczna
[2] K. Huang	Podstawy fizyki statystycznej
[3] A.I. Anselm	Podstawy fizyki statystycznej i termodynamiki
[4] K. Zalewski	Wykłady z termodynamiki fenomenologicznej i statystycznej
[5] K. Gumiński	Termodynamika
[6] F. Reif	Fizyka statystyczna
[7] R.S. Ingarden A. Jamiołkowski R. Mrugała	Fizyka statystyczna i termodynamika
[8] A.N. Matwiejew	Fizyka cząsteczkowa

[9]	A. Sukiennicki A. Zagórski	Fizyka ciała stałego
[10]	R. Gonczarek	Teoria przejść fazowych – wybrane zagadnienia
[11]	J. R. Dorfman	Wprowadzenie do teorii chaosu w nierównowagowej mechanice statystycznej
[12]	J. Klamut K. Durczewski J. Sznajd	Wstęp do fizyki przejść fazowych
[13]	J.J. Binney N.J. Dowrick A.J. Fisher M.E.J. Newman	Zjawiska krytyczne
[14]	A.H. Morrish	Fizyczne podstawy magnetyzmu
[15]	R.M. White	Kwantowa teoria magnetyzmu
[16]	Sz. Szczeniowski	Fizyka doświadczalna II – ciepło i fizyka cząsteczkowa

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

[1]	J. Massalski	Fizyka dla inżynierów 2 – fizyka współczesna
[2]	L.G. Grieczko W.I. Sugakow O.F. Tomasiewicz A.M. Fiedorcienko	Zadania z fizyki teoretycznej
[3]	H. Ibach H. Lüth	Fizyka ciała stałego
[4]	G.M. Fichtenhotz	Rachunek różniczkowy i całkowy
[5]	J. Górski S. Brychczy T. Czarliński B. Głowczyńska D. Węglowska W. Woźniak	Wybrane działy matematyki stosowanej

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. dr hab. inż. Ryszard Gonczarek, ryszard.gonczarek@pwr.wroc.pl

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
 TERMODYNAMIKA I FIZYKA STATYSTYCZNA
 Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU FIZYKA TECHNICZNA
 I SPECJALNOŚCI NANOINŻYNIERIA/FOTONIKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01 (wiedza)	K2FTE_W01, K2FTE_W07_S1NIN, K2FTE_W09_S1NIN	C1, C2, C3, C4	Wy1, Wy2, Wy3	1, 2, 5
PEK_W02	K2FTE_W01, K2FTE_W07_S1NIN, K2FTE_W09_S1NIN	C1, C2, C3, C4	Wy4, Wy5	1, 2, 5
PEK_W03	K2FTE_W01, K2FTE_W07_S1NIN, K2FTE_W09_S1NIN	C1, C2, C3, C4	Wy6, Wy7, Wy8, Wy9	1, 2, 5
PEK_U01 (umiejętności)	K2FTE_U01, K2FTE_U02	C1, C2, C3, C4	Wy1 – Wy9	3, 5, 6
PEK_K01 (kompetencje)	K2FTE_K01, K2FTE_K02	C1, C2, C3, C4, C5	Wy1 – Wy9	1 – 7

** - z tabeli powyżej